

ня в Україні в період радикальних трансформацій економіки суміщення різних типів зайнятості, хоча зараз, коли зменшується кількість робочих місць для праці за наймом, скорочується й частка тієї частини економічно активного населення, яка суміщує різні типи зайнятості (42.4 % у 1995 р.)

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРЕДМЕТ ІСТОРІЇ СОЦІОЛОГІЇ ЯК НАУКИ

О. Погорілий (кафедра соціології НаУКМА)

Загальну логіку становлення і розвитку будь-якої наукової дисципліни можна розглядати як єдність загального, особливого і одиничного. З цього погляду історія соціологічної науки виступає втіленням певних загальних тенденцій розвитку та зміни парадигми науковості від античної доби до сьогодення, водночас її можна розглядати і як реалізацію особливого виміру (перспективи) осмислення явищ і процесів соціального життя, і, нарешті, як цілком унікальну біографію наукової дисципліни, втілену у конкретних персоналіях, концепціях, специфічних методах і термінологіях і т. ін. Одним із унікальних моментів бібліографії соціології виступає досить рідка “презентація” її як окремої наукової дисципліни і дещо завищений, у порівнянні з іншими суспільними науками, рівень проблематичності ряду базових понять (мультипарадигматизм). З цим, у свою чергу, пов’язана неоднозначність підходів до питань структури і функцій соціологічного знання, співвідношення соціології і соціологічної думки, періодизації історії соціології.

Стосовно останньої проблеми погляди фахівців іноді тяжіють до крайніх позицій — прагнення проектувати на історію соціології сьогоденні уявлення про критерії наукової точності понять, з одного боку, і прагнення цілком ототожнювати історію соціології з історією соціальної думки, недооцінюючи якісної відмінності між просто соціологією і власне соціологією — з іншого боку. Уникаючи крайнощів і “суперечок про слова”, слід зважувати і на таку обставину як комплексність предмета соціології як науки, кількарівнева структура соціологічного знання, плюралізм теоретичних парадигм соціології. Перші елементи соціологічного знання постали ще в античні часи, проте аж до часів О. Конта були фактично інкорпоровані у політичні системи філософії та спеціальних наук. Тут історія соціології ще безпосередньо поєднана з історією соціальної думки. Диферен-

ціуються ці дві галузі знань лише тоді, коли набувають чіткого оформлення уявлення про громадське суспільство, у рамках якого людина стає суверенним суб'єктом історії, і коли, з іншого боку, нормою наукового дискурсу стає вимога емпіричної верифікації теоретичних положень, зокрема приведення їх до квантифікованої форми. Загальні теоретичні поняття соціології постали значно раніше, аніж ті точні методи, завдяки яким виводяться її емпіричний фундамент. Внаслідок цього реальна історія розвитку соціального знання з хроматичного погляду значно глибша, аніж офіційна історія соціології як академічної дисципліни.

Слід мати також на увазі, що у процесі понятійно-наукової реконструкції історико-соціологічного процесу слід враховувати як диференційні, так і інтегралістські його тенденції. Поступово і дедалі більш чітко розмежування предметних галузей соціологічної теорії і соціальної філософії - неспростовний факт, водночас теоретичні пошуки у рамках "постмодерного проекту" (З. Бауман, Е. Гідденс, М. Франко, Ю. Хабермас та ін.) засвідчують прозорість міждисциплінарних кордонів і посилення взаємовпливу філософської рефлексії і теоретико-соціологічного дискурсу (34.8 % у 1996 році).

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

О. Дергачов, Р. Павленко (кафедра політології НаУКМА)

Напрямок розвитку країн Центральної Європи після "оксамитових революцій" визначався гаслом "Назад, до Європи". Спільність цінностей, порівняно невеликий досвід життя за радянських тоталітарних умов, м'якший характер самого режиму зумовили доволі швидку культурну реадaptaцію до західних стандартів. Для Європи Центральної Європа Західна не встигла стати "іншим світом" тією мірою, як для колишніх республік СРСР. Намагання отримати гарантії безпеки в разі агресії з боку Росії — того, що Угорщина-56 і Чехословаччина-68 ніколи не повторяться, є далеко не виключною причиною палкого бажання західних сусідів України приєднатися до європейських структур взагалі і військово-політичних зокрема. Можна казати про те, що реінтеграція цих країн в Європу є природним процесом, об'єктивність якого сприймається як суспільством, так і владою. Спільність розуміння власних інтересів, підходів до